

Lietuviai

The Thought / Our Way Lithuanian Semi-Weekly Newspaper. Authorized by EUCOM/HQ Civil Affairs Division * Authorization No. UNDP 203/205 * Publishers: V. Meškauskas and A. Laikūnas, (13b) Memmingen, Postfach 2 * Circulation: 9,000 * Printer: Dietrich & Schuster, Memmingen, Schrammenplatz 6.
Redakcija: A. Laikūnas, V. Meškauskas, Ant. Musteikis ir J. P. Palukaitis. Redakcijos ir Administracijos adresas: (13b) Memmingen, Postfach 2. Tel. 2677.

Nr. 1 1949. VII. 23.

JAV senatas ratifikavo Atlanto pakta

Washingtonas (BBC). JAV senatas naktį į penktadienį 82 balsais prieš 13 ratifikavo Atlanto pakta. Tokiu būdu dabar trūksta Prancūzijos ratifikacijos, kad tas paktas įsigaliotų. Prancūzijos parlamentas šiuo reikalu diskusijas jau pradėjo.

JAV senate prieš pakta balsavo 2 demokratų ir 11 respublikanų senatorių, jų tarpe žinomas Taftas. Pakto priešinkai reikalavo pridėti dar vieną straipsnį, kuris įsaktinai nustato, jog JAV nėra įpareigotos kitiems kraštams suteikti karines pagalbas.

Užsienio reikalų ministeris Achesonas po ratifikacijos pareiškė, kad tai buvęs reikšmingiausias JAV politinis žygis ne karo metu. Amerikiečių tauta įrodžiusi, kad ji supranta savo atsakomybę.

JAV vyriausybė reikalauja iš kongreso skirti 1450 milijonų dolerių Europos apginklavimui. Tuo norima sutvirtinti Atlanto pakta. Tačiau Amerikos ūkinė būklė kiek

pablogėjo. Šiais metais jau susilaukta 1,8 milijardų dolerių deficito, o sekančiais metais jis bus dar didesnis — žinoma, kiek dabar galima numatyti. Savaimė aišku, kad iškoma būtų jam sumažinti. Ta proga pirmiausiai stengiamasi sumažinti išlaidas užsienio politikos reikalams. Todėl suprantama, kad Atlanto pakto priešinkai kaip tik ir reikalauja jį nesieti su karine pagalba. Achesonas tačiau negali sutikti su tos pagalbos, kuri žinovų apskaičiavimu turi siekti 1,45 milijardų dolerių sumažinimu, nes kaip tvirtina bazeliškis „Basler Nachrichten“ jis tik tada gavo Europos valstybių, o ypač Norvegijos, sutikimą prisidėti prie Atlanto pakto, kai pažadėjo joms suteikti stambios pagalbos ir atitinkamą aukštumą pakelti kariuomenės apginklavimą.

Tiesa, Europa iki šiol naudojasi tam tikromis pirmenybėmis Washingtone. Ja ten buvo daugiau rūpinamasi negu Kinija ir Toluimaisiais Rytai. Toks kursas pirmą kar-

ta buvo nustatytas priėmus Marshallio planą. Tačiau ūkinė parama Europai pareikalavo ir karinio sustiprinimo. Pirmasis etapas tame kelyje jau nugalėtas — Atlanto pakta. Antras etapas yra apsiginklavimo pagalba. Tačiau čia kelias pasidarė jau nelygus. Prasidėjo ūkiniai sunkumai. Jiems nugalėti reikia taupyti valstybės išlaidas. Ir čia kaip tik senatorių ir kongreso atstovų akys daugiausia krypsta į pagalbą užsieniems. Tų išlaidų nubraukimas rinkėjams mažiausiai pakenks...

Tačiau, kad ir kaip būtų, Amerika turės ginklais padėti tiems Atlanto pakto partneriams, kurie saugo frontą. Galimas dalykas, kad ta pagalba bus mažesnė, negu kad Trumanas ir Achesonas pageidauja, bet ji vis tiek bus. Juk, jei jos nebūs, suteikta arba jei ji ateis per velai, galės niekas nueiti visa Washingtono politika. Ir senatoriai supranta, kad kas pasakė A turi sakyti ir B, o dažniausiai ir Z.

JAV vyriausybės pasyvi elgsena Toluimų Rytų atžvilgiu, „Basler Nachrichten“ nuomone, kaip tik įrodo, kad Trumanas nenori dabar kalbėti apie tuos reikalus, iki kongresas nenutars duoti reikalaujamų sumų Europos apginklavimui. Jei jis pradėtų jau dabar kalbėti apie Toluimų Rytų reikalus, susidomėjimas Europa, o kartu ir pagalba jai šansai sumažėtų. Todėl jo užs. m. ministeris Achesonas ne kartą jau pastebėjo, kad kalbėti apie Ramiojo Vandenyno pakta esą dar per anksti, nors iš principo tai sumanymą reikėtų sveikinti.

Ir pats Trumanas savo paskutinėje kalboje Chicagoje pereiną antradienį išpėjo,

nesiaurinti pagalbos Europai. Jis teigė: „Mes turime viską padaryti, kad laiduotume laisvą Europos tautų ūkinį atkurtumą. Mes negalime leisti joms vėl paskesti varge ir desperacijoje. Būtų labai kvaila, jei mes sumažintume lešas Europos atstatymui. Jei mes taip padarytumėm, mes rizikuotumėm netekti visų mūsų laimėjimų kovoje už taiką ir laisvę. Tik komunistai džiaugtųsi tokiu mūsų trumparegiškumu.“

Trumanas kalbėjo apie ūkinę pagalbą, bet, kaip sakėme, kas tarė A, turės pasakyti ir Z. Juk reikia duoti ginklų, kad Europa galėtų apsaugoti jai Amerikos suteiktas gėrybes.

Paskutinė valanda

* TASSas pranešė, kad Sovietų Sąjungos vyriausybė atmetė D. Britanijos ir JAV atkartotą pasiūlymą praversti kvotą dėl Vengrijos, Bulgarijos ir Rumunijos ekvivalentinės politikos. Sovietų nuomone, tos trys valstybės persekiodamos dvasininkus nepažeidė taikos sutarčių nuostatų, įpareigojančių nenusižengti žmoniškumui.

* Olandijos kariuomenės Indonezijoje štabas pranešė, kad kautynės su partizanais tęsiasi toliau. Partizanai naikina ūkinius objektus.

* Jugoslavijos ambasadorius Londone pranešė, kad Jugoslavija prašanti iš tarptautinio banko 280 milijonų dolerių paskolos.

* JT stebėtojai patvirtino, kad Jugoslavija neleidžia Graikijos sukileliams pereiti savo sieną. Šiuo metu sukileliai pagalbas gauna tik per Bulgariją ir Albaniją.

Ginčai dėl atominių bombų gamybos

Washingtonas (DT, UP). Paskutiniųjų dienų slapto prezidento Trumano konferencijos su ginklavimu, o ypač atominės energijos specialistais, sukėlė daug gaudu. „Die Tat“ Washingtono korespondentas praneša, kad ten buvo plačiai kalbama, jog tuos pasitarimus išaukė naujos žinios apie sovietų atominių bombų gamybą. Atitinkamos įstaigos tuos gaudus paneigė. Gerai informuoti sluogsniai teigia, kad tas visas konferencijas išaukė noras neleisti JAV vyriausybei žiniomis apie atominę energiją pasidalinti su kitais kraštais: D. Britanija ir Kanada. Antra vertus, tie pasitarimai buvo reikalingi ir dėl D. Britanijos reikalavimų. Südena/AFP praneša, kad britai paprašė jiems arba išduoti atominių bombų gamybos paslaptį arba jiems pagaminti tas bombas. Britų ambasados Washingtono informatorius pasakė, jog britai turi pakankamai techninio patyrimo, kad patys galėtų pasigaminti atominių bombų.

Ryšium su tuo „Manchester Guardian“ teigia, kad D. Britanija jau prieš du metus buvo nusprendusi pati gaminti atomines bombas. Tuo laiku nebuvo aišku, ar JAV įsinaisytų į eventualų karą tarp D. Britanijos ir Sovietų Sąjungos. Dabar, aiškina laikraštis toliau, padėtis iš pagrindų pasikeitė, nes sudarius Vakarų Europos Uniją ir Atlanto pakta dėl to negalima abejoti.

Girdi, būtų geriau atominių bombų gamybą palikti amerikiečiams. Karo atveju, atominių bombų gamykloms būsiančios orinių puolimų tikslas. Britų salos tokiu atveju sudursiančios didesniai pavojuje, negu Atlanto skiriamos JAV.

Atominės energijos problema vienoje paskaitoje palietė ir D. Britanijos delegatas Saugumo Taryboje sir A. Cadoganas. Jis pareiškė, kad pažanga šioje srityje esanti tokia didelė, kad JAV su kai kuriais britų įnašais turi atominių bombų gamybos monopoliją. Pereinamas prie kontrolės būdu, Cadoganas paaiškino, kad sovietai reikalauja pirmiau sumažinti turimus ginklus, o tik vėliau tartis dėl jų kontrolės. Tuo tarpu Vakarai reikalauja pirmiausiai susitarti dėl kontrolės, o tik vėliau kalbėti dėl event. ginklų atsargos sumažinimo.

Ottawa (UP). Einas Kanados ministerio pirminko pareigas C. D. Howe pareiškė spaudos konferencijoje, kad Kanada, pasinaudodama turimomis moksliniais žiniomis, galėtų pradėti atominių bombų gamybą.

* Reuteris praneša iš Lake Success, kad JT ginklų komisija 8 balsais prieš Sovietų Sąjungos, Ukrainos ir Egipto balsus priėmė prancūzų pasiūlymą suskaičiuoti viso pasaulio kariuomenės ir turimus ginklus.

Baigiasi Londono streikas?

Londonas (UP, BBC). Nepaisant tarpininkavimo komisijos įsakyto pradėti darbą, Londono uosto darbininkai streikuoja toliau. Ketvirtadienį tik maža darbininkų dalis nutarė vėl dirbti.

Vyriausybės įsakymu Londono uoste krovimo darbus atliekančių karių skaičius buvo žymiai padidintas. Ketvirtadienį uoste dirbo 9.200 karių. Jie baigia iškrauti likusius 25 laivus. Dėl streiko buvo susitrukęs 140 laivų iškrovimas.

Paskutinėmis žiniomis, Londono uosto janyvų krovėjai nutarė pirmadienį grįžti į darbą. Jie priėmė rezoliuciją, kurioje kaltė už streiką primateama komunistams, kurie tuo nori pakenkti D. Britanijos ūkui.

Sidnejs (BBC). Sidnejas uoste kariai iškrovė iš vieno Kanados laivo prieš 5 mėnesius atplukdytas angliš. Laivas negalėjo būti iškrautas, nes uosto darbininkai nesutiko dirbti laive, kurį aptarnauja Kanados priekomunistinė jūrininkų profesinė sąjunga.

Australijos vyriausybė įsakė kariuomenei rugpjūčio 1 d. užimti Australijos angliš laivynas ir pradėti jose darbą. Akcijoje dalyvaus 30.000 karių. Dėl visą mėnesį besitęsiančio angliškųjų streiko paralyzuotas viso krašto gyvenimas.

Atsarginis oro tiltas

Londonas (AP). D. Britanijos krašto apsaugos ministerijos žinovai šiuo metu svarsto planą įsteigti Artimuosiuose Rytuose prietilį, iš kurio, reikalui esant, galima būtų tuojau nutiesti oro tiltą į bet kuria Commonwealtho šalį. Toks tiltas leistų greitai pernesti iš vienos pasaulio dalies į kitą kariuomenę ir karo medžiagą. Tam prietilčiai bus sunaudoti Berlyno oro tilto patyrimai.

Orinio tilto reformos

Londonas (UP). Britanijos ministrų kabinetas priėmė planą redukuoti Berlyno orinio tilto iki trečdalis jo dabartinės apimties. Redukavimas turis prasidėti po dviejų savaičių ir vykti nustatytais etapais iki rugsėjo pabaigos. Dalis Vakarų Vokietijos aerodromų busią uždaryti, tačiau juose ir toliau busią laikomi parngties daliniai.

Londonas (BBC). Užs. reikalų ministeris Bevinas pareiškė Žem. Rūmuose, kad Berlyne šiuo laiku yra maisto atsargos 5 mėnesiams. Todėl dabar svarstomas oro tilto sumažinimo klausimas. Kiekvienu atveju bus sutvarkyta taip, kad, reikalui esant, oro

tiltas tuojau vėl galėtų pradėti veikti. Bevinas pasakė: „Su rusais visados bus sunku, nes jie žiūri visai iš kito taško ir naudojami visai kitokiais metodais.“

Vakarai keis savo Berlyno politiką?

Frankfurtas (DSC). Žinia, kad britų vyriausybės svarsto sumažinti Berlyno oro tiltą, sukėlė didelį Vakarų Vokietijos politikų susidomėjimą. UP iš Londono pranešė, kad britų vyriausybė jau nutarusi iki rugsėjo mėn. sumažinti oro tiltą iki 100 lėktuvų. Šiuo metu tiltą sudaro 200 amerikiečių ir 100 britų lėktuvų. Tą „sumažintą“ tiltą, jei sovietai toliau tęstų savo „adatos dūrių“ politiką, galima būtų kiekvienu laiku vėl padidinti.

Vokiečių politikų sluogsnuose kalbama, kad Vakarai nori ramiai reviduoti savo Berlyno politiką. Berlyno CDU (krikščionių demokratų) vadas J. Kaiseris pareiškė Düsselдорfe: „Atrodo, kad vakariečiai keičia savo Berlyno politiką. Tai galima spręsti ir iš paskutiniųjų Vakarų komendantų įsakymų savivaldybei sumažinti savo išlaidas, kad galima būtų apriboti Vakarų Vokietijos paramą.“

Washingtonas. (AFP). JAV gynybos ministerijai artimuose sluogsnuose teigiama, kad Berlyno orinio tilto tarnybos mažinimas esąs „perankstyvas“. Yra pripažįstama, kad planai sumažinti šio tilto tarnybą ruošiami drauge su Britanija, tačiau sovietams nevisiškai laikantis New Yorko susitarimų, nustatyti laika, kada orinio tilto operacijos bus pradėtos susiaurinti, tuo tarpu dar nesą galima.

Britų aviacijos atsarginiai, šaukiami pakartojimams, sūnčiami 2 savaites pasipraktikuoti Berlyno orinio tilto operacijose.

Sovietų taktika Berlyne

Berlynas (Südena). Vakarų komendantai pasiuntė protesto raštą sovietų transporto šeliu generolui Kvasinui, kuriame prikiša pažadų nelaikymą. Mat, tas sovietų generolas buvo pažadėjęs, kad vakarinuose sektoriuose dirbantieji ir gyveną geležinkeliečiai gaus 60% algos vakarų markėmis.

„Pasiremdami Jūsų raštu, — aiškina vakariečiai, — mes pasitikėjome geležinkelių valdybos gera valia ir pasisiūlėme tarpininkauti. Vėliau geležinkelių valdyba davė tokius įsakymus, kurie sulaužė Jūsų susitarimą su gen. Howley.“

Berlyno antikomunistinė prof. sąjunga, sovietams nesilaikant savo pažado išmokėti geležinkeliečiams 60% algos vakarų markėmis, svarsto naujo streiko paskelbimo klausimą.

Vakar Berlyne įvyko antrasis 4 valstybių ūkinį specialistų pasitarimas dėl prekybos tarp sovietų ir vakarinių zonų atstatymo.

Londonas (AP). Londoniškis „Times“, svarstydamas sovietų susisiekimo su Berlynu trukdymus, rašo: „Nelaimingu būdu sovietai niekad, išskyrus keletą dienų po gegužės 12 d., nesilaikė savo pažadų... ta-

čiau jų daromos kliūtys savo mastu nėra nauja blokada.“

Įvairūs trukdymai truko neilga laiką ir sovietų įstaugų pasiteisinimai keitėsi vieno-dai dažnai, kaip ir patios kliūtys. Nurodęs skirtingą karinį ir civilinį traukinių traktavimą, laikraštis tęsia: „Atrodo, kad sovietai tu nerivancijai priemonių griebsi dviem sumetimais. Visų pirma, jie nori paveikti vykstančias derybas, antra, jie nori iš Vakarų gauti prekių, bet tik iš savo zoną, o ne iš Berlyną. Jei Vakarų Berlyno krautuvės vieną gražią dieną būtų užverstos prekėmis iš Vakarų, sovietai pasijustų labai nesmagiai. Kartu jie nori paskubinti derybas vakarų — rytų Vokietijos prekybai atstatyti. Paprastai kalbant, jie nori, kad Vakarų Vokietija teiktų ne Berlynu, bet sovietų zonai.“

Riausės Gvatemaloje

Gvatemala (AP, UP). Savaitės pradžioje, kariavims nušovus Gvatemalos kariuomenės vadą plk. F. Arana ir jo štabo viršininką, krašte prasidėjo riaušės. Aviacija, policija ir prezidento gvardijos pulkas rėmė vyriausybę, o artilerijos pulkas perėjo į sukilelių pusę.

Po sunkių gatvių kautynių, kuriose dalyvavo aviacija ir tankų daliniai, vyriausybė oficialiai paskelbė, kad ji sukilią numalšinusi.

Tačiau kautynės, tebevyksta. Kaimyninė El Salvadoro respublika paskelbė mobilizaciją sienų apsaugai.

Meksikos informuotų sluogsnų nuomone, riaušės prasidėjusios ryšium su ateinančiais metais turinčiais įvykti prezidento rinkimais. Plk. Arana buvęs nužudytas tuo metu, kada kariuomenėje pradėjo formuotis dvi grupės, kurių viena jį turėjęs vadovauti.

Ir Italija ratifikavo

Roma (BBC, Reuteris, UP). Italijos seimui pradėjus svarstyti Atlanto pakta, užsienio reikalų ministeris grafas Sforza pranešė, kad Sovietų Sąjunga įteikė Italijos vyriausybei protesto notą.

Notoje teigiama, kad Italija, prisidėdama prie Atlanto pakto, sudaro karinę sąjungą aiškiai agresyvaus pobūdžio. Visa tai esą nesuderinama su taikos sutarties nuostatais.

Nota baigiama šiais išvedžiojimais: „Sovietų Sąjungos vyriausybė konstatuoja, kad Italijos prisidėjimas prie Atlanto pakto prieštarauja taikos sutarčiai, ir atkreipia Italijos vyriausybės dėmesį į atsakomybę, kuri jai tenka už taikos sutarties pažeidimą.“

Notos tekstas buvo paskelbtas ir per Maskvos radiją. Panašaus turinio notas Kremlius įteikė ir taikos sutarties su Italija signatarams: JAV, D. Britanijai ir Prancūzijai.

Grafa Sforza pareiškė seimui, kad sovietų teigimai neatitinka tikrovės, todėl Italija jų protesto notą atmesianti. Prieš tai seimas 2/3 balsų atmetė komunistų pasiūlymą nesvarstyti Atlanto pakta.

* Paskutinėmis žiniomis, Italijos seimas 2/3 balsų dauguma ratifikavo Atlanto pakta. Balsavimas turėjo būti pakartotas, nes per pirmą balsavimą buvo paduota daugiau balsų, negu posėdyje dalyvavo seimo atstovų.

Maloniems skaitytojams ir platintojams

„Lietuvi“ gauna buv. „Minties“ ir „Mūsų Kelio“ prenumeratoriai. Neatsiskaičiusiems nuo rugpjūčio 1 d. laikraščio siuntinėjimas nutraukiamas. Skolon laikraštis nesuinteresuojamas. Vokietijoje gyveną laikraščio platintojai surinkta prenumeratorių Administracijai siunčia mėnesio pradžioje, o užsisiakius mėnesio bėgyje — tuojau po prenumeratoro gavimo; už parduotus paskirus egzempliorius atsiskaito nerečiau kaip kas dvi savaitės. Per rugpjūčio 1 d. „Minčiai“ ir „Mūsų Keliui“ sumokėta avansinė prenumeratora perduodama „Lietuviui“ ir laikraštis siuntinėjamas be pertraukos.

Vokietijoje gyvenantieji buv. „Minties“ ir „Mūsų Kelio“ skolininkai iki liepos mėn. pabaigos atsiskaito su buv. tų laikraščių leidėjais ankstyvesne atsiskaitymo tvarka. Neatsiskaitę, bet išvykę užsienin, atsilygina užsienio prenumeratorių atsiskaitymo būdu.

Iki liepos mėn. pabaigos buv. „Minties“ ir „Mūsų Kelio“ užsienio prenumeratoriai su tų laikraščių Administracijomis atsiskaito taip: 1) atsiskaitantieji tarp. pašto kuponais, skolas apmoka kuponais „Minties“ ar „Mūsų Kelio“ Administracijoms senaisiais adresais; 2) užsisiakiusieji per platintojus — pinigų sumoka „Lietuvio“ užsienio atstovams, aiškiai nurodydami, už kurį laiką ir katra laikraštį pinigai sumokami.

„Lietuvio“ užsienio atstovų adresas:

D. BRITANIJA. Mr. J. Palšis, 10, Warrel's Terrace, BRAMLEY-LEEDS, England. Iki liepos 31 d. prenumeratoras kaina 3 šil. mėnesiui, nuo rugpjūčio 1 d., atsilyvelgiant į didelės ekspedicijos išlaidas, susidarancias siuntinėjant laikraštį dukart savaitėje, pakeliama iki 5 šil. mėnesiui. Avansinė prenumeratora užskaitoma naujajai kaina.

JAV. Mr. Steponas Nasvytis, 4579 W 157 St., CLEVELAND, Ohio, USA. Prenumeratos kaina 0,50 dol. mėnesiui.

KANADA. Mr. K. Andriuskevicius, 3—4th Ave., Ville La Salle, Montreal, Que., Canada. Prenumeratos kaina 0,50 dol. mėnesiui.

AUSTRALIJA. Mr. Mockūnas, 68 Stuart Road, Dulwich, ADELAIDE, S.A., Australia. Prenumeratos kaina 4 šil. mėnesiui.

BELGIJA. Mr. Stp. Paulauskas, 68/186, Paire du Horloz, THILLIEUR - LIEGE, Belgie. Prenumeratos kaina 26 fr. mėnesiui.

VISUOSE KITUOSE KRASTUOSE gyvenantieji prenumeratoriai, iki ten bus paskirti mūsų atstovai ir nustatyta kitokia prenumeratoravimosi bei atsiskaitymo tvarka. „Lietuvi“ užsisako, pasiūsdami tiesiog jo Administracijai (13b Memmingen, Postfach 2, Germany) po 12 tarp. pašto kuponų už vieną laikraščio mėnesinę prenumeratorą.

Atsk. Nr. kaina 40 Pf.

Tarptautinė padėtis

Po ekskomunikacijos

Popiežiaus komunistų ekskomunikacijos dekretas paskelbimas susilaukė plataus atgarsio. Daugumas komentatorių nurodo, kad tas dekretas padarysias daugiau įspūdinio katalikiškuose kraštuose šiaipus geležinės uždarogės, negu anapus. Europoje dekretas turėsias įtakos ypač Italijoje ir Prancūzijoje.

Italų „Corriere Lombardo“ rašo: „Teisybė, kad ypač Italijoje katalikų religija dažnai yra daugiau papratimas, tradicija, išorinė žymė, negu tikėjimas. Pasitaiko bedievių, kurie tačiau neat-sisako susituokti prie altoriaus, dalyvauja religinėse iškilmėse, lanko maldyklas, dalyvauja procesijose.“

Tenka pastebėti, kad ir nuosirdžiai tikinčiųjų tarpe dar pasitaiko tokių, kurie nesuvokė komunizmo esmės. Tokiems popiežiaus dekretas atidarys akis. Būdinga, kad jį paskelbus italų komunistų oficiozo „Unita“ Romos gatvėse parduota apie 10% mažiau. Todėl „Amerikos Balsas“ konstatuoja:

„Kiekvieno atveju, popiežiaus proklamacija prisidės prie komunizmo esmės išaiškinimo tiems, kurie jį sekė nesuvokdami jo tikslų.“

Toliau komentatorius primena prieškomunistinę Pasaulinės eklezijų tarybos (protestantų) pasisakymą prieš komunistus ir išvadžioja:

„Vatikano ir eklezijų tarybos proklamacijos yra tolygios visos krikščionybės totalinių komunistinių idėjų praeikimui“.

„Baltimore Sun“ rašo: „Protestantai ir agnostikai, kaip ir katalikai sutaria, kad komunizmas gresia visoms Vakarų moralinėms vertybėms. Net nuosakieji socialistai paskubėjo pareikšti savo pritarimą popiežiaus pastangoms išnaukinti raudonąją ereziją.“

Tokia reakcija buvo Vakaruose. O rytuose? Lenkų komunistinė „Trybuna Ludu“ pasinaudojusi popiežiaus Pijaus peritą sekmadienį pasakytą kalba berlyniečiams, vadina jį „vokiečių popiežium“ ir ragina priešintis jo šalininkams Lenkijoje.

Anot BBC, Čekoslovakijos švietimo ministerija atrandinį susišaukusi 80 vadovaujančių dvasininkų jiems paskelbė:

„Kiekvienas, kuris bandys vykdyti Vatikano ekskomunikacijos dekretą, bus laikomas valstybės išdaviku. Ir ne tik jis, bet ir visas ordenas arba kongregacija, kuriai priklauso“.

Katalikų eklezijos „susovietinimas“ visuose rytuose tęsiasi toliau. Jau turime komunistinę „katalikų akciją“, netrukus gal susilauksime ir komunistinių vienuolynų. Tikrieji dvasininkai turės eiti į pogrindį, iš kurio jau kartą pradėjo kovą prieš didžiulę imperiją. Prieš du tūkstančius metų.

Turkija apvyly amerikiečius

Straipsnių serijoje apie Trumano doktriną Turkijoje „Le Monde“ bendradarbis Aslanas K. Humbaracis rašo:

Yra žinoma, kokią bankrotą Kinijoje ir nepasiekimą Graikijoje pergyveno amerikiečių kariniai planai. Tačiau dar maža kam žinomas nepasiekimas, kurį Trumano doktrina patyrė Turkijoje — „antisovietinėje Viduriniųjų Rytų tvirtovėje“.

Vykstant mūsų Grammoso kairuose ir komunistams žygiuojant per Jangcę, pasaulio nepastebėtas „priešas“ užėmė Stambulo įlanką. Tai atsitiko 1949 m. didžiųjų manevrų metu. Tai buvo beveik dvejetainis metas trukusių ir JAV mokesčių mokesčiams 100 mil. dol. kainavusių pasirušimui „bandymas“, po kurio gen. Mc Bride, JAV karinių misijų Turkijoje viršininkas, turėjo konstatuoti, jog turkų pasipriešinimas konflikto atveju nesitęsė ilgiau, „kaip savaitė“. Iš manevrus stebėjusių amerikiečių karininkų pranešimų paaiškėjo, kad Turkijos kariuomenės taktika, ryšiai ir tiekimas nepaprastai šlubavo, o „priešas“, teoriskai įvykdęs išsiskelimą į krantą, paėmė nelaisvėn 1-sios armijos štabą ir pirmuoju smūgiu sunaikino dalinius, turėjusius ginti Bosforą. Tai buvo antrieji amerikiečių instruktorių vadovaujami manevrai Turkijoje, kurių metu buvo naudota amerikiniai ginklai.

Stalinas priima diplomatus

Maskva (AP). Maršalas Stalinas priėmė britų ambasadorių Maskvoje sir D. Kelly. Pasikalbėjimas, kuriame dalyvavo ir užs. reikalų ministeris Višinskis užtruko pusę valandos ir praėjo nuosirdžiu atmosferoje. Ambasadorius apie savo pasikalbėjimo turinį painformavo užs. reik. min. Beviną.

Nors oficialiai teigiama, kad Kelly vizitas buvo mandagumo gestas, ir tą įvykį žiūrima su dideliu susidomėjimu, nes Stalinas tik po ilgos pertraukos priėmė užsienio diplomatus. Dėmesį patididino ir tas faktas, kad netrukus Stalinas priims ir naują amerikiečių ambasadorių Maskvoje.

Pozicijų prieš Titą užėmimas

KARIUOMENĖS KONCENTRACIJA TIES JUGOSLAVIJOS SIENOMIS

Po lūžio su Maskva Titas pasidarė gaudų, spėjiojimų, svarstymų centru. Ką jis darys? Ar gaus kreditų, ar gaus ginklų iš Vakarų? Ko griebsis Maskva? Ar šis lūžis su Kremliumi iš viso yra tikras, o gal tik bandymas Vakarų valstybės, ypač JAV, apgauti?

Jau ištiesi metai viso pasaulio slaptosios tarnybos stengiasi sugaudyti faktus šiems klausukams išspręsti. Tačiau iki šiol viskas dar labai miglota, neaišku.

Dūnojaus lygumoje laikoma sovietų kariuomenė, didžiąja dalimi susidedanti iš MVD pulkų, per pastaruosius 10 mėnesių padidinta beveik dvigubai. Įvairiose Balkanų valstybėse laikomų raudonarmiečių skaičius siekia 240—260.000.

Albanija: Rusų kariuomenės skaičius auga. Raudonarmiečiai atgabenami naktimis — lėktuvais arba jūros keliu. Išlaipinami Tiranoje arba Skadare. Ten pat atgabenamos ir sumontuojamos torpedaivių dalys. Draco pakrantė saugo artilerija. Ten pilna ir priešlėktuvinės artilerijos bei raketinius ginklus aptarnaujančių dalinių.

Sasseno saloje stovi rusų laivyno pėstininkų pulkas. Kitas toks pat pulkas stovi Valono įlankoje. Įlankoje rengiami įtvirtinimai. Statomi povandeninių laivų bunkeriai.

Himaros įlankoje stovi didesnis skaičius povandeninių laivų. Statomas karo uostas. Glossos sritis sustiprinta pakrančių artilerija. 18 baterijų užėmusios pozicijas. San Giovanni srityje, Skadare ir Korkare stovi stiprus laivyno pėstininkų junginys.

Virš Tiranos ir Skadaro — gyvas aviacijos judėjimas. Ypač iš Sasseno salą, kur apsisotės karo operacijų skyrius. Ten ir po visą Albaniją paskirstyta apie 12.000 rusų karo specialistų.

Bulgarija: Maršalui Konievui vadovaujant, organizuojama kominformo armija.

Jos štabas stovi Kustendilyje. Armijos pagrindą sudaro rusų daliniai. Armija bus tarptautinė. Jų tarpe — apie 150.000 ir vokiečių — rytinės zonos policininkų.

Vengrija: Dūnojumi kas dieną atplaukia didžiulės karinės medžiagos siuntos. Intensityviai statomas plentų tinklas, kad nereikėtų priklauyti nuo vandens kelių. Geležinkelių bėgiai strateginėse linijose pakeičiami sunkiais rusiškaisiais.

Sis ginklavimasis, mobilizavimas — ji beveik galima pavadinti pozicijų užėmimu — tęsiasi jau kuris laikas. Pastaruoju metu jis pradėtas intensyviai visa eile konferencijų Maskvos užs. reik. ministerijoje, kurios vyko vienu metu su Paryžiaus konferencija. Ten buvo nuspręsta pradėti kai kuriuos paskutinius pasirušimus Titui nuversti.

Konferencijose, be kitų, dalyvavo: Molotovas, Malenkovas, kominformo pirmininkas Suslovas, sovietų pasiuntinys Belgrade Lavrentjevas, maršalai: Konievas, Tolbuchinas, Vasilevskis. Buvo nuspręsta:

1. „Makedonijos lygos“ ofenzyvinė akcija turi Albanijos kariuomenei ir graikų sukiliams suorganizuoti saugią susisiekimo liniją iš Bulgarijos į Albaniją.

2. Okinis karas prieš Jugoslaviją sugriežtinamas, eventualiai praplečiant iki ekonominės blokados. Pastaruoju atveju sienų apsaugą turėtų perimti kariuomenė.

3. Provokuoti pasienio incidentus.

4. Liaudies demokratijų pagalbinis dalinys visoje Dūnojaus lygumoje pagal balandžio 4 d. Kremliaus potvarkį „liaudies demokratijoms gresiančių ypatingų incidentų“ atveju perima sovietų tvarkos dalinių vyr. komanda.

5. „Laisvosios Jugoslavijos tautinį komitetą“ Sovietų Sąjunga pripažįsta vieninteliu Jugoslavijos darbo liaudies atstovu.

Priešas yra komunistas

VAKARŲ EUROPOS MANEVRAI

Haaga (m). Rugsėjo mėn. antroje pusėje Vokietijoje įvyks pirmieji Vakarų Europos Unijos kariuomenės manevrai. Jiems vadovaus maršalas Montgomerys. Be britų, prancūzų, belgų, olandų ir liuksenburgiečių dalinių dalyvaus ir amerikiečiai.

Manevrų planas: 1. Iš rytų puolęs priešas (išeitęs pozicijos Mecklenburge ir Saksonijoje — Vogtlande) replėmis siekia Ruhro kraštą ir Mainą. Prie Koblenzo jis perėjo Rheiną ir bando per Moselio slėnį pasiekti Trierą.

2. Priešo ofenzyva, kurios pirmasis tikslas yra Metz ir Liuksburgo pajūmas, kad iš čia puolus Siaurės Prancūzija, turi būti galimai anksčiau sustabdyta.

3. Priešas turi būti atstumtas į savo išeitę pozicijas arba vietoje sunaikintas.

Manevruojančios kariuomenės pėstininkų ir artilerijos didžiausią dalį sudarys prancūzai. Jie duos ir geriausius savo pionierių dalinius. Nemažai tankų, bombonešių ir sprausminių naikintuvų pateiks amerikiečiai.

Manevrais norima išbandyti Rheino liniją. Be to tai bus pirmasis platesnio masto bandymas koordinuoti Vakarų Europos kariuomenes.

Vakarų Europos generalinių štabų komiteto pirmininkas maršalas Montgomerys Haagoje kalbėjo apie Vakarų Europos gynybos principus. Jis pareiškė, kad bendra Vakarų Europos valstybių jėga yra pakankama atmušti bet koki puolimą. Tam tikslui kiekviena valstybė turėtų atsisakyti savo suvereniteto dalies. Jis teigė:

Priešas yra komunistas, kuris yra prieškrikščioniška religija. Kaip karys krikščionis aš pareiškiu, kad esu komunistas ir jo taktininkų priešas. Mano nuomone, Vakarų Europos tautos šiuandien kariauja su komunistu. Ta kova dažnai vadinama „šaltuoju karu“. Tačiau to nepaisant, ji vis tiek yra karas. Galimas dalykas, kad jis išsivystys į atvirą karą. Tai būtų didelė nelaimė visam pasauliui.

Toliau Montgomerys palietė klausimą, kas yra svarbiau: gerai apmokyti kariai ar techninis apginklavimas. Jei abiem dalykams trūksta pinigų, Montgomerys nuomone, pirmenybę reikėtų atiduoti kariui. Montgomerys konstatavo:

„Neabejoju, kad ... mūsų kiekybinis stiprumas, mūsų techniniai sugebėjimai, mūsų žaliavų atsargos ir mūsų organizaciniai privalumai, juos bendrai suėmus, yra didesni už kurios nors kitos valstybės ar valstybių grupės. Dėl to klausimo neturėtų kilti jokių nesupratimų. Mes esame ištikimi, kad Vakarai su pasisekimu gali gintis nuo puolimo su sąlyga, kad Vakarų valstybės supras visą problemą ir atitinkamai elgsis.“

Toliau Montgomerys kalbėjo apie Vakarų gynybos būdo principus. Jie esą:

krikščionybė, laisvė, teisingumas ir taiknumas. Apie taiknumą reikia kalbėti pakutinėje vietoje, nes jis esąs ne tikslas, bet veiksmas. Jei per daug šnekėsime apie taiknumą, priešime prie apasementavimo (nuolaidumo). Jei laisvė ir teisingumas bus laiduoti, pasaulis galės džiaugtis ir taika. Okinis pajėgumas esąs svarbiausia karinio stiprumo sąlyga. Okinės prieštaisy neleidžiančios taikos metais laikyti pakankamai stiprią kariuomenę, todėl gnyimosi organizacija turi sugebėti įvykdyti greitą mobilizaciją. Tam tikri daliniai tačiau turi būti paruoštie būvyje, kad tuojau galėtų stoti kovon.

JT DOMISI VERGIJA

Zeneva (UP). Čia posėdžiaujanti JT ūkinė ir socialinė taryba nutarė sudaryti specialią komisiją vergijai studijuoti.

Britų delegatas Smithas pareiškė, kad Sovietų Sąjungoje yra 14 milijonų vergų ir jis prašysias komisijos jį tai apkreipti dėmesį.

Zeneva (UP). Čia posėdžiaujanti JT ūkinė ir socialinė taryba nutarė sudaryti specialią komisiją vergijai studijuoti.

Britų delegatas Smithas pareiškė, kad Sovietų Sąjungoje yra 14 milijonų vergų ir jis prašysias komisijos jį tai apkreipti dėmesį.

1942 m. vasario 20 d. naktį vienas akylas pašto cenzorius, tikrindamas Portugalijon adresuotus laiškus, viename oro pašto voke užtikio mašinėlė rašytą laišką. Jo turinys buvo paprastas, nieko ypatingesnio. Tai buvo toks laiškas, koki paprastai vienas draugas rašo kitam. Tačiau jis buvo adresuotas tokiam asmeniui, kuris amerikiečių kontravalybos užsienyje sudarytuose sąrašuose figūravo kaip „pašto punktas“ vokiečių agentams.

Kiek vėliau, vienam slaptojo rašalo specialistui Vashingtono FBI laboratorijose perbraukus su tam tikruose chemikaluose pamirkyta kempine tuščiąją laiško pusę, pamažu toje baltoje tuštumoje pradėjo aiškėti slapta raštas, parašytas ranka vokiečių kalba gotiskomis raidėmis. Jame buvo rašoma apie amerikiečių kariuomenės dalinių išsiuntimą laivais ir apie prekinių laivų vilkstinę, besirengiančią išplaukti iš New Yorko uosto. Šios žinios, patekusios į priešo rankas, galėjo sudaryti rimtą pavojų kareivių ir jūrininkų gyvybei, taip pat ir vertingiems laivų kroviniams. Tad buvo reikalinga šį šnipą sučiupti. Tačiau laboratorija tegalėjo duoti tik mažą visos šios istorijos raktelį. Tikrasis laiškas buvo parašytas rašomąja Underwoodo firmos mašinėlė. Specialūs FBI agentai pradėjo beveik beviltišką New Yorko apylinkių rašomųjų mašinėlių firmų ir perrašinėjimų biurų tyrinėjimą.

Per dešimtį dienų į FBI rankas pateko antras ir trečiasis to pačio asmens laiškas, įmestas į pašto dėžutę New Yorke. Išliko visa eilė klausimų. Ar šnipas gyvena New

Yorke ar kur kitur? Kaip jis atrodo? Paprastai, kai policija ieško kokio nors nusikaltėlio, tai ji jau turi bent šiekus tokius duomenis apie jį. FBI šį kartą visai nieko neturėjo.

Vieną naktį specialus FBI agentas, bevartydamas tų originalių laišku fotostatines nuotraukas, atkreipė savo dėmesį į tai, kad kai kurios tų laišku vietos atrodė nuostabiai panašios į tiesą. Nors jis gerai žinojo, kad daug kas juose tebuvo tik grynas prasmimymas, bet, aprašydamas paprastus kasdieninio savo gyvenimo įvykius, šnipas galėjo ir nemeluoti. Su padidejusi susidomėjimu tas specialusis FBI agentas rūpestingai išrašė iš laišku visas tas vietas, kurios jam atrodė galėjo būti tikros. Ir štai ką jis gavo: Misteris X yra vedęs. Jis turi nuosavus namus. Jis turi šunį, kuris serga. Jis turi pastovų darbą. Kiekvieną darbo dieną jis išeina iš savo namų tarp 7 ir 8 val. ryto. Neseniai jis pakeitė savo akinių stiklus. Jis yra civilinės priešlėktuvinės apsaugos pareigūnas.

Tiesa, sovietų pasiuntinys Lavrentjevas neseniai pareiškė, kad ginkluoto konflikto būtų galima išvengti, jei Titas pareikštų sutinką su Makedonijos valstybės steigimu. Tai reikštų: kad jis atsisakys didelės savo teritorijos dalies. Tačiau tokios galiybės vis mažėja. Ir Titas ruošiasi blogiausiam atvejui.

Jugoslavija stiprina savo sienų apsaugą. Bulgarijos ir Rumunijos pasieniai minuojami. Jugoslavijos Makedonijoje užminuoti tiltai ir plentai. Geležis gabenama į krašto vidurį.

Yra penkios minutės prieš dvyliką.

Curtas Riessas

Neoficialiai: Prieš du mėnesius prasidėjo tiekimas lygai. Kulkosvaizdžiai, lengvoji artilerija, liepsnosvaizdžiai ir tankai dideliais kiekiais buvo siunčiami Bulgarijoni. Per sovietų prekybos delegaciją, veikiančią Prahoje, Čekoslovakijos fabriksams buvo nuolat duodami vis nauji karinės medžiagos užsakymai. Makedonijos lyga gegužės 2 d. buvo sustiprinta 40 sovietų karininkų, specialiai apmokytų partizaninėms kovoms.

Lygos vyrai veikia be skrupulų. Jie žudo, plėšia ir degina. Jie siaučia, kaip Trisdešimties metų karo kareiviai, tose srityse, kurias jie nori „išlaisvinti“, t. y. Bulgarijoje, Graikijoje ir Albanijoje.

Jų uždavinys — kiek galint daugiau Jugoslavijos kariuomenės priversti išivelti į kovą. Kai Tito jėgos bus galutinai suskaldytos, tada Jugoslavijoje „kilis“ pilietinis karas. O tada — įsivels kominformo armija ir pradės veikti rusų kariuomenė ...

Tiesa, sovietų pasiuntinys Lavrentjevas neseniai pareiškė, kad ginkluoto konflikto būtų galima išvengti, jei Titas pareikštų sutinką su Makedonijos valstybės steigimu. Tai reikštų: kad jis atsisakys didelės savo teritorijos dalies. Tačiau tokios galiybės vis mažėja. Ir Titas ruošiasi blogiausiam atvejui.

Jugoslavija stiprina savo sienų apsaugą. Bulgarijos ir Rumunijos pasieniai minuojami. Jugoslavijos Makedonijoje užminuoti tiltai ir plentai. Geležis gabenama į krašto vidurį.

Yra penkios minutės prieš dvyliką.

Curtas Riessas

TRUMPOS ŽINIOS

* JT atominės energijos komisijos posėdyje JAV delegatas Osborne atkartotinai pasiūlė nutraukti darbus, iki penki dideji ir Kanada susitarė šio principo. Osborne pareiškė, kad dėl nesėkmės yra kaltos Sovietų Sąjunga ir Ukraina, kurios priešinasi atominės energijos kontrolei.

* Nauju Bulgarijos ministru pirmininku vietoje mirusio Dimitrovo paskirtas Vasilijus Kolarovas, iki šiol buvęs min. pirm. pav. ir užs. reik. ministeris.

* Bulgarijos seimas nutarė panaikinti atstovo imunitetą buv. Dimitrovo pavaduotojui Kostovui, kuris buvo „priešingas Sovietų Sąjungai ir už Dimitrovo nugaros apgaulingai Bulgarijos liaudį“.

* „Die Welt“ praneša, kad Kremlius planuoja Balkanų gyventojus iškelti į rytus, o jų vieton atkelti kiniečius.

* Sovietai įsteigė specialią koncentracijos stovyklą byvusiesiems Vokietijos ir jos satelitų diplomatams. Su jais elgiamasi gerai ir retkarčiais pasiklausama jų nuomonės, — praneša DPD.

* Tautinės Kinijos generolas Vutechenas netrukus neoficialiai vyks į Tokiją tartis su generolu Mc Arthur. Čia jis aptars Azijos prieškomunistinio fronto sudarymo reikala. Vutechenas priklauso tautinės Kinijos „bėdos komitetui“, kuris valdo pietinę Kiniją.

* Newcastle (pietinėje Valijoje) darbiečiai susimusė su komunistais. Mūšio lauke liko begulų du be samonės komunistai, supuvę tomatai ir kiaušiniai.

* Generolas L. D. Clay rašo savo atsiminimus, kurie knygu rinkoje pasirodys ateinančią žiemą. Jie pavadinti „Decision in Germany“ (Sprendimas Vokietijoje).

* Olandijos seimas 65 balsais prieš 7 komunistų balsus ratifikavo Atlanto paktą.

* Izraelio profesinės sąjungos paskelbė 24 val. protesto streiką. Tuo norima priversti vyriausybę daugiau susirūpinti darbininkų būkle.

* Amerikiečių ir britų zonose ribelau davinys vokiečiams nuo rugpjūčio 1 d. padidindamas iki 1125 gr., tame skaičiuje 375 gr. sviesto.

* Vokietijos tabako įmonių savininkai skundžiasi amerikinių cigarečių konkurencija. Per mėnesį j Vokietiją be maito įvežama apie 200 milijonų amerikinių cigarečių.

* Belgija vis dar neturi vyriausybės. Komunistų socialų pasitarimai su socialistų liberalais iki šiol dar nedavė jokių atų. Klūdo karaliaus grįžimo klausimu.

* D. Britanijos finansų ministeris Crippsas išvyko į Šveicariją gydytis skrandžio. Jį pavaduoja pats min. pirm. Attlee.

Komunistams sunku

Sanchajus (ONA). Kaip iš įvairių pranešimų tenka spėti, daugely komunistinės Kinijos dalių šiemet lauktinis nepaprastai blogas derlius, kuris galis turėti įtakos ir politinei situacijai. Sausros krašto šiaurėje, potvyniai vidurio Kinijoje ir netikėtai blogas oras į pietus nuo Sanchajaus padaręs milžiniškų nuostolių.

Komunistams tenka su milžiniška energija remontuoti išgrautus upių plymus, sausinti potvynio apsemtuosius laukus ir ūkininkus priversti grįžti į savo ūkius. Visos komunistų vilys greitai išgydyti karo padarytas žaizdas dėl blogo derliaus einančios niekais. Nankingo srityje vėl įvyk ūkininkų sukilimai. Sunkiausia tačiau problema sudarą miestai. Nankinge ryžių kainos per savaitę pakilusios 40%, o Sanchajuje — net 100%.

Kiti pranešimai iš Sanchajaus kalba apie nuolat kylantį nepasitenkinimą darbininkų tarpe. Šie nepasitenkinimai gali išsukti labai rimtą krizę.

daug jų turi šunis? Kiek jų dėvi akinius? Ir kai dar daugiau paslaptingojo X laišku pateko į FBI rankas, jo paveikslas pamažu pradėjo kiek ryškėti. Ir visi tie nauji duomenys buvo pridėti prie jau turimų. Paaiškėjo, kad jis dar turi sodelį. Jo namai yra praskolinoti ir kad nebeuorima tų pakolų prailginti. Jis nori įsigyti viščiukų farma.

Nors to nežinomojo X paveikslas vis dar nebuvo visai aiškus, bet jau nebereikėjo jo ieškoti tarp milijonų. Atakliai dirbdami, FBI agentai pamažu sumažino tą skaičių. Iš 98.000 teliko tik 88.000, vėliau — 81.000. Bet ir 81.000 dar tebėra labai didelis skaičius!

Balandžio 14 d. naktį buvo patikrintas dvylikatis Mr. X laiškas. Jame buvo rasta ši tariamai nekalta nostalgiska vieta: „Čia pas mus labai šilta ir medžiai jau pradeda sprogti. Pavasaris man visuomet primena tą nuostabią savaitę, kurią aš praleidau Estorilyje ...“

Estorilis! O FBI žinojo, kur yra tas Estorilis! Tai kurortas prie pat Lisabonos. Jame kaip tik ir buvo vokiečių žvalgybos agentų susitikimo punktas.

Buvo susaukta skubi FBI konferencija. Iškilto klausimas, koku būdu geriausiai sužinoti kiekvieną pilietį ir svetimą, kuris nuo 1941 m. pavasario atvyko į JAV iš Lisabonos. Nebuvo jokios fotografijos, kuri būtų buvę galima palyginti su savo fotografija. Taip pat nebuvo nė pirštų nuospaudų. Nežinoma pavardė. Bet vienas agentų pastebėjo:

— Mes vis dėlto turime gerą to Mr. X rašyenos pavyzdį — tai parašas po jo laiškais — Fred Lewis. Si pavardė, žinoma, fiktyvi, bet rašyena turi būti tikra, nes juk lygiai sunku pakeisti rašyena, kaip ir pirštų nuospaudas. O kiekvienas žmogus atvykęs į JAV, — tešė jis toliau, — turi munitinį užpildyti pareiškimą, ką jis ate-

1 iš 8.000.000

Negali būti nė kalbos apie IRO mandato pratęsimą

ELTA praneša apie IRO gen. sesiją:
IRO Tarybos sesija turėjo prasidėti birželio 22 d., bet dėl gen. direktoriaus W. H. Tucko atstatydinimo ir dėl krizės IRO viršūnėse posėdžiai buvo atidėti iki birželio 28 d. Vykdyt. Taryba buvo delegavusi sesijos eigos stebėti ir kitų reikalų atlikti Dr. D. Jasaitį. Negalėdamas taip ilgai atidėtų posėdžių laukti, jis grįžo, eilę reikalų sutvarkęs su atitinkamais pareigūnais, o posėdžių stebėti ir kur galima intervenuoti nuvyko S. Garbatiauskas.

Kodėl atstatydino Tuckas?
Pagrindinis Tucko atstatydinimo motyvas buvo nesuspėjimas dėl IRO veiklos tarp jo ir JAV delegato JT Warren'o. Tuckas norėjo, jei ne metams, tai bent pusę metų IRO veiklą pratęsti, nes, jo manymu, jokių būdu nebus galima žmoniškai išspręsti ligoniu, invalidų, senų ir eiles kitų DP klausimų, o Warrenas yra pažinęs, kad „taupumo sumetimais reikia tą IRO aparatą kuo greičiau likviduoti“. Amerikos nusistatymą įtaigoja vienos tautybės nusistatymas, kad IRO savo misiją jau atlikusi. Dėl puikaus susiorganizavimo ir savo paslaugumo ir turtingumo tos tautybės DP jau baigia savo emigraciją arba iki 1950 m. vasaros pabaigos.

Tuckas savo atstatydinimo rašte atvirai ir karčiai pareiškė: „... nebuvo laiko, nebuvo pinigų teisingai DP klausimui išspręsti, o dar mažiau krikščioniškos meilės ... per daug rūpėjo tautiniai, finansiniai interesai“. Jis turėjo galvoje, kad atskiros valstybės nenorėjo daugiau tremtinių išleisti, nedavė pinigų, nesudarė specialistams, inteligentiškai sąlygų emigracijai. Tuckas neleisdavo DP traktuoti kaip prekę.

Vyt. Augustinas išvyko į JAV

Spaudos fotografas žurnalistas Vyt. Augustinas liepos 12 d. per Groniją išvyko į JAV. Su savimi jis išsivežė didelę dalį vertingų foto negatyvų Lietuvos vaizdų. Jie bus didelis aruodas Amerikos lietuvių spaudai, kuriai Vyt. Augustinas jau talkininkavo, būdamas tremtyje.

Nuo 1936 m. Vyt. Augustinas dalyvavo įvairiose pasaulinėse foto parodose, gaudamas aukso medalius ar kt. atžymėjimus (Bostone, New Yorke, Zūriche, Amsterdame ir kt.) Tremtyje, ilgą laiką gyvendamas anglų zonoje, jis buvo nuolatinis stovyklos meninių parengimų dekoratorius, o per paskutinius du mėnesius, prieš emigruodamas į JAV, parengė natūraliomis spalvomis foto nuotraukų filmą, pavadintą „Palikta šalis“. Ši filmą jis yra rodes daugelyje tremtinių stovyklų. Dėl jo emigracijos amerikiečių zonos lietuviams šio filmo neteko išvysti. Tremtyje Augustinas buvo parengęs išleisti du vaizdų albumus: suaugusiems ir vaikams. Tačiau dėl susidariusių po valiutos reformos sunkumų šie neišvydo dienos šviesos.

Amerikoje V. Augustinas neketina verstis vien savo profesija, tačiau, kaip jis sako, neatsisakysiančias talkininkauti spaudai ir visur ten, kur būtų reikalinga jo pagalba. S. N.

Ką parodė pirmosios diskusijos?

Jau antrą dieną per diskusijas paaiškėjo, jog apie IRO mandato pratęsimą negali būti kalbos. Pirmas iš delegatų Edmondas (D. Britanija) pasiūlė numatyti spalio 1 d. terminą DP teisėm pripažinti atkelti ir rugsėjo 1 d. Warrenas (JAV) nurodė dar toliau siūlydamas tą terminą atkelti net iki 1949 m. rugpjūčio 1 d. Tai yra labai reikšmingas išėjimas, nes JAV su D. Britanija sudarydavo 80% IRO lėšų.

Todėl visi lietuviai, kurie dar neturi DP statuso, turi pasiskubinti jo prašyti.

Statuso reikalai
Praktika parodė, kad didelė apeliacinių skundų dauguma buvo išspręsta palankiai tremtiniam. Tad reikia išpėti tremtinis, kurie nori turėti teisingą ir medžiaginę globą, kad jie greičiausiai įteiktų atitinkamus skundus. Juos galima įteikti vietiniam elgiamybės komisijai arba siųsti tiesiog į Ženevą, pusiauteisiniui organui (Cours d'Appel — Review Board, Palais des Nations (IRO). Leidžiama atkartotinius skundus paduoti ir tiem tremtiniam, kurių pirmoji apeliacija buvo atmesa. Bet tai daryti yra prasmės tik tais atvejais, jei paliesti tremtiniai gali savo skunduose išskirti naujų savo bylos aplinkybių ir pateikti naujų liudininkų arba naujų dokumentų.

Iš klaidėdžių (Klaipėdos krašto gyventojų) elgiamybės reikalai iš principo yra išspręsti teigiamai. Jie privalo tuos savo reikalus tvarkyti, kaip ir kiti lietuviai. Jie, paduodami pareiškimus elgiamybės reikalui, privalo įrodyti, kad jie yra lietuvių etninės kilmės. Tuos įrodymus gali sudaryti patikimi liudininkai, o juos privalo patvirtinti atitinkamos LTB organizacijos. Klaidėdžiai, kurie priskiriami etinei vokiečių grupei, bus laikomi „volksdeutsch“ ir negalės tapti elgiamybės. Jiems, kaip ir kitiems tremtiniams lietuvių kilmės, taikomi bendri IRO konstitucijos nuostatai. Klaidėdžiai lietuvių tautybės privalo įsukti skubėti paduoti pareiškimus, nes jų svarstymas dažnai yra komplikuočiau ir ilgiau užtrunka.

Repatriantų elgiamybės reikalai yra komplikuočiau ir sunkiau pozityviai išspręsdžiami, bet IRO tuo klausimu nuostatai neužkerta kelio pareiškimus palankiai išspręsti. Pareiškimus svarstant lemia tautinis momentas ir motyvai, dėl kurių asmuo repatriavo, ir jo elgsena Vokietijoje po repatriacijos. Todėl pareiškimai arba apeliaciniai skundai turi būti išsamiai dokumentuoti.

Repatriantų, kurie atvykę į Vokietiją, pirmė vokiečių pilietybę, padėtis yra žymiai sunkesnė ir sprendžiama palankiai labai atsargiai. Eligibility Branch ir Review Board yra gerai informuoti, kad tik mažesni repatriantų dalis pirmė vokiečių pilietybę. Jiems taip pat yra žinoma, kad didelė repatriantų dalis karo metu, kada bolshevikai buvo išvaryti iš Lietuvos, grįžo į Lietuvą. Todėl tais atvejais, kada repatriantai tapo Reicho piliečiais ir visą karo laiką paliko Vokietijoje arba jo okupuotose teritorijose — palankūs sprendimai yra nepaprastai reti. Praktiškai ir tos rūšies tremtiniai gali

paduoti pareiškimus vietos elgiamybės komisijai. Tokie pareiškimai turi būti ypatingai išsamiai ir pagrįstai dokumentuoti. IRO reikalauja įrodymų, kad pilietybė nebuvo priimta laisva valia, bet force mažoriniais motyvais ir kad nebuvo padaryta ypatingų nusikaltimų sąjungininkams. Galimas dar vienas kelias, būtent: atsidėti repatriacijos metu įgytos reicho pilietybės. Tokiam aktui įvykdyti reikia tokios procedūros: 1) gauti sutikimą atitinkamos okupacinės zonos aukščiausių karinių institucijų, 2) gauti sutikimą patvirtinti Landesregierung prezidento įstaigoje. Vietinių policijos prezidentų sudaryti tos rūšies aktai yra niekiniai.

Patį sunkiausia padėtis yra Rytprūsijų Lietuvos lietuvių. Jie yra Reicho piliečiai ir todėl yra už IRO konstitucijos ribų. Ypatingai visiška neabejotinais atvejais (pvz., jei yra įrodymų, kad jie yra antinaciniai rezistentai arba attingai dalyvavo lietuviškame rezistentiniame darbe turį nuopelnų vakarų aliantams). Tos rūšies tremtiniai gali nustatyti tvarka kreiptis į vietos elgiamybės komisiją arba į Cours d'Appel į Ženevą. Tais atvejais galima tikėtis palankaus sprendimo. Bet enmasse Rytprūsijų lietuvių, kaip nuolatiniai Reicho piliečiai, yra „volksdeutsch“ ir todėl „ineligible“.

Belgijos angliakasiai
Nors IRO vadovybė ir aiškino, kad ji su Belgijon patekusių DP reikalais nieko bendro neturi, tačiau po bendrų tautinių grupių (latvių, lietuvių, estų, lenkų, ukrainiečių) žygių ir pačių Belgijos DP demonstracijų Briuselyje, atrodo, kad IRO, gal būt, bendradarbiadama su Belgijos vyriausybe sudarys ir tiems tam tikrų emigracinių galimybių.

Labdaros organizacijos
Įvairios labdaros organizacijos (Voluntary Agencies) tremtinių globali išleido virš 200 milijonų dolerių. Jos išlaikė apie 6.000 savo tarnautojų. Jos įteikė savo pagėidavimus IRO generalinės tarybos sesijai. Jos prašo pratęsti IRO mandatą. Jei šai neįmanoma, įsteigti kitą organą, tampriau su jomis bendradarbiauti ir panašiai.

Is užjūrio lietuvių spaudos

Tremtiniai gavina lietuvių kalbą

„Lietuviška veikle ir lietuvių kalba nėra mirus, kuomet mes susilaukėme iš tremties tokių tėvynės mylėtojų, kurie, peryvenę kraujo ir kančios dienas atstipė šiek tiek swardytą savo gyvenimą, rūpinis kiek galėdami senesnės kartos Amerikos lietuviuose gaivinti apsnūsdusią, o gal ir apmirusią mūsų tautos meilę“ — rašoma vienoje korespondencijoje iš Baltimorės „Drauge“. Šia proga laikraštis pažymi, kad vienos iškilmingos lietuvių šventės programa išpildė tremtiniai.

ATGAIVINTA BALTŲ FEDERACIJA KANADOJE

Pabaltijo tautų solidarumui ugdyti ir bendrai kovai dėl mūsų respublikų laisvės tęsti, Toronte atgaivinta „Baltų Federacija

pas buvo akyliausiai sekamas. Specialūs agentai, apsimetę pirkkliais ir plepiais bako draugais, išaiškino vieną faktą po kito. Jiems buvo labai naudingos tos iš laiškų gautosios informacijos ir jomis jie sumaniu žaidė. Lehmitzto kaimynai ir pažįstami maždaug taip apie jį kalbėjo:
— Ernis? Tikrai, aš jį pažįstu. Jis yra mūsų bloko priešlektuvinės apsaugos pareigūniams ir tamstai tik reikėjo pamatyti, kaip jis barė mūsų gyventojus už sviesių neprietindumą. Ernis labai rimtai žiūri į karą!
— Ernis! Tai švelnios širdies berniukas. Jis turėjo šunį, kuris praėjusią vasarą nudvėdė. Jūs turite žinoti, kad jis neteko savo geriausio draugo.
— Ernis Lehmitzas? Tikrai aš jį pažįstu. Jis malonus žmogus. Jis nori nusipirkti viščiukų farmą ...

Taip pamažu nėrėsi kilpa. Ir 1943 m. birželio 27 d. 8 val. ryto, taigi, po vienerių metų, keturių mėnesių ir vienos dienos po pirmojo jo laiško sugavimo, jis buvo atgabentas į EBI įstaigą. Jam buvo parodyti jo laišakai, didelė krūva rūpestingai surinktos medžiagos. Faktų buvo per daug sukaupta į vieną vietą ir jis tuojau pasirašė prisipažinimą.

Pasirodė, kad pirmą kartą į JAV jis atvyko 1908 m. kaip raštininkas į Vokietijos konsulatą New Yorke. Po to keletą kartų jis buvo išvykęs į Vokietiją. Per paskutinę kelionę 1938 m. jis buvo vokiečių žvalgybos užangažuotas, buvo išmokytas kaip naudotis nematomuoju rašalu ir kitų šnipinėjimo gudrybių. 1941 m. pavašarį jam buvo įsakyta grįžti į JAV, surasti čia pasotų darbą, apsimesti geru piliečiu ir pranykti tarp milijonų.

Prisipažindamas Lehmitzas nurodė ir kitą šnipą Ernestą Harry de Spreterį. Taip pat pasisekė išaiškinti dar ir trečią agentą. Pagal karo metu įstatymus jie buvo nubausti po 30 metų kalėjimo.

IRO globoja 37.431 lietuvių

IRO globojamų ir išlaikomų lietuvių tremtinių 1949 m. vasario 1 d. pasaulyje buvo 37.431 asmuo: 12.742 Vokietijos britų zonoje, 21.424 — Vokietijos JAV zonoje, 2.233 Vokietijos prancūzų zonoje, 23 — Austrijos britų zonoje, 208 — Austrijos JAV zonoje, 59 — Austrijos prancūzų zonoje, 8 — Belgijoje, 502 Danijoje, 145 — Italijoje, 2 Ispanijoje, 16 — Sanchajuje, 2 — Filipinuose. Be to, Lietuvos piliečių ar iš Lietuvos kilusių žydų tremtinių tuo pačiu metu buvo 1.135; — 25 — Vokietijos britų zonoje, 976 — Vokietijos JAV zonoje, 5 — Vokietijos prancūzų zonoje, 13 — Austrijos JAV zonoje, 113 — Italijoje, 3 — Ispanijoje.
Viso IRO globojamų ir išlaikomų tremtinių 1949 m. vasario 1 d. buvo 511.133. Jų tarpe buvo 65.487 latviai, 18.334 estai, 129.620 lenkų, 90.546 žydai.

Nuo emigracijos pradžios 1947 m. balandžio mėn. iki 1949 m. birželio 1 d. iš Vokietijos britų zonos emigravo 11.960 lietuvių, 5.804 — į Angliją, 75 — į Argentina, 1957 — į Australiją, 112 — į Belgiją, 241 — į Braziliją, 3.038 — į Kanadą, 5 — į Kolumbiją, 11 — į Maroką, 116 — į Naująją Zelandiją, 8 — į Olandiją, 195 — į Prancūziją, — 5 į Svediją, 292 — į JAV.

Iki 1949 m. birželio 1 d. iš Vokietijos britų zonos repatriavo 720 lietuvių: 1947 m. — 216 asmenų, 1948 m. — 474 asmenų, 1949 m. 30 asmenų. Iš Vokietijos JAV zonos iki 1949 m. vasario 1 d. repatriavo 199 lietuvių, iš prancūzų zonos — 6 lietuvių, ir iš Italijos — 1 lietuvis.

Viso iš Vokietijos, Austrijos ir iš kitų šalių iki 1949 m. vasario 1 d. repatriavo 60.866 tremtiniai, jų tarpe 1.817 latvių, 229 estai, 34.070 lenkų.

Bolševikams nepatiko Dariaus ir Girėno žygis

Neseniai, liepos 17 dieną, atšventėme liūdną 16 metų sukaktį, kai žuvo transatlantiniai lietuviai lakūnai Darius su Girėnu. Jų tometinis žygis, kada Atlanto perskridimas buvo sunkiai, netgi valstybiniu mastu sprendžiama problema, yra labai reikšmingas ir šiandien minime jį kaip gražią lietuvišką legendą.

Jų garbingojo žygio atminimui žinomas Amerikos lietuvis, Lietuvos skautų organizacijos įkūrėjas kap. P. Jurgėla surinko apie didvyrius labai daug įdomios medžiagos ir išleido keletą šimtų puslapių knygą „Sparnuoti Lietuviai“. Iš JAV tam tikras egz. skaičius buvo pasiūstas ir į Lietuvą. Okupavus jį bolshevikams, Valstybinės leidyklos sandėliuose bolshevikų, pareigūnai užtikro, kad „Sparnuoti Lietuviai“. Kilo klausimas, ar ją galima platinti bolshevikinėje Lietuvoje ar ne. Šį klausimą išsprendė neįgaliamai, kaip rodo žemiau skelbiami dokumentai, kuriuos neseniai paskelbė Memningene leidžiamieji „Pranešimai“:

Nr. 963 1941 m. gegužės 21 d.
Glavlitui Vilniuje, Vilniaus gt. 11, bt.14
Siunčiame 1 egz. Petro Jurgėlos knygą „Sparnuoti Lietuviai Darius ir Girėnas“

Ar gali būti?

* „Pornografijos pas mus nėra!“ — taip atsakė 31 valstybė į JT klausimą šia tema. Prie tų dorųjų kraštų priklauso: Prancūzija, Bulgarija, Zanzibaras, Gibraltaras, Curacao, Ceilonas ir Hondurasas. Sovietų Sąjunga nustebė dėl paties klausimo: „Tokia problema pas mus iš viso nėra kilusi.“ Danai pranešė apie vienintelį atsitikimą, kada buvo areštuotas jūreivis, pardavinėjęs nosines su jose atspaustais nepadoriais paveikslais. Olandija pranešė apie tūlo balionų, pagamintų iš „nepadorios“ medžiagos, pardavėjo areštavimą. Vienintelė valstybė, kuri dėl šios nelaimės nusiskundė, buvo Cekoslovakija. Ji pranešė, kad vokiečių okupacijos laikais kraštas buvęs pilie užplūtas pornografinė „literatūra“, kurios sunaikinti lgi šiol dar nepasisėke. (WW)

LONDONE ĮVYKO LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SUVAŽIAVIMAS

D. Britanijos Lietuvių Sąjungos centro būstinėje Londone liepos 2 d. įvyko Anglijoje gyvenančių lietuvių žurnalistų suvažiavimas. Įsteigtas Lietuvių Žurnalistų Sągos skyrius D. Britanijoje. Sio skyriaus valdybon išrinkta: K. Obelėnas — pirmininku, F. Neveravičius — sekretoriumi ir S. Kuzminskas — išdininku. Suvažiavimas buvo atsilankęs ir Lietuvos ministeris D. Britanijoje B. K. Balutis. (Britanijos Lietuvos)

LIETUVIŲ KULTŪRINIS DARZELIS

Clevelande esąs jau 1929 m. įrengtas lietuviškas kultūrinis darželis, kur „pastatyta J. Basanavičiaus ir V. Kudirkos variniai biustai, įrengtas D. Kunigaikštienės Birutės vardo gražus fontanas, pasodinti du iš Lietuvos atvežti šermukšnio medeliai, pastatyti gražūs Gedimino stulpai ...“ Taigi lietuvis čia gali jaustis maždaug kaip Karo muziejaus sodyboje. (Dr.)

VAITKUS TAISOSI

Neseniai vienos amerikietės pašautas žinomas lietuvis sportininkas Vaitkus taisosi, nor ir pamažu .. Jo šovikė Ruth Steinhagen nesveikuojanti. Kalėjimo sąlygos esą įsakyta ją atidžiau saugoti.

KURIASI LIETUVIŲ KOLONIJA

Los Angeles mieste, aplink Sv. Kazimiero parapijos bažnyčią, kuriasi lietuvių kolonija. Lietuviai čia perkasi žemę ir statosi nuosavus namus. (Drg.)

Gražus mūsų sportininkų pasirodymas Rosenheime

Liepos 10 d. Rosenheimo miesto vokiečių lengvosios atletikos pirmenybėse dalyvavo ir lietuvių būrelis. Buvo laimėta visa eilė pirmų vietų ir pasiekta gražių pasekmių. Vyrų klasėje: Z. Puzinauskas: rutulys 13,55 m (I v.), diskas 38,51 m (I v.). V. Adamkavičius: į tolį 6,66 m (I v.), į aukštį 1,67 m (I v.)

Jauniū A (1931—32 m) klasėje: V. Valaitis: 1000 m per 2:48,5 min. (I) (I v.), geriausia Tremties Pasekmė). J. Bagdonas: 100 m per 12,1 sek. (III v.)

Jauniū B klasėje (1933—34 m): A. Liutkevičius: į aukštį 1,57 m (I) (I v.), geriausia šių metų pasekmė Bavarijoje), rutulys (5 kg) 11,12 m (I v.). Mergaičių klasėje (1931—34 m): D. Točiulskaitė: į tolį 4,64 m (I v.) E. Sikšnūtė:

Ar prašu skubiai pareikšti nuomonę ar minėtą knygą galima platinti.

Priedas: minėta
(pas) V. Paulauskas
viršinininkas.
(pas) R. Vaideliasukas,
sekretorius

Glavlitas atidžiai peržiūrėjo „Sparnuoti Lietuvos“. Ar ją galima platinti, jis davė atsakymą jau per Valstybinę Leidyklą Kaune. Štai to atsakymo nuorašas:

Nr. 1939 PB

Kaunas, 1941 m. birželio mėn. 2d.
P. Jurgėlos knygos „Sparnuoti Lietuviai — Darius ir Girėnas“ visus turimus egzempliorius perduokite LTSR Literatūros ir Leidyklų Valdybai. Šio skaito egzempliorius skaičiaus nurašymui sudarykite specialų aktą ir 1 egz. prisiųskite LTSR Valstybinei Leidyklai.

(pas) B. Zygeiis
Direktorius Pavaduotojas.
(pas) P. Girdžiūnas
Kauno Prekybos Bazės I vedėjas

Savaime aišku, kad „Sparnuoti Lietuviai“ buvo pasmerkti sunaikinimui. Nepaisant to, po to Vilniaus knygnaini, nenorėdami, kad visi knygos egz. būtų tuojau sunaikinti, ją skubotai pardavinėjo.

Panašus likimas ištiko ir daugelį kitų lietuviškų knygų. Iki karo pradžios Kuokuriskų popieriaus fabrike buvo perdirbta 1 vntojama popierių liet. knygų už 583.133,29 rublius. Keturi vagonai dar buvo fabrike. Šios knygos išliko nesunaikintos dėl staiga kilusio karo.

„Sparnuoti Lietuviai“ buvo sukrauti Kauno sandėlyje (Rotušės a. 6). Jie iš viso dar nebuvo spėti išimti iš sandėlio.

Iš čia paskelbtų dokumentų ir davinių matyti, kad kolševikams drąsus ir patriotinis Amerikos lietuvių Dariaus — Girėno žygis nebuvo malonus.
P. Pelėkis

vežė. Kodėl gi kuris nors iš mūsų tarnautojų negalėtų nuvykti į New Yorko muitinę ir patikrinti tų pareiškimų rašyseną su parašu Fred Lewis?

Ir jau kita ryta FBI grafologijos specialistai, pasirūpino fotografines du šnipo parašo nuotraukas, pradėjo muitinės formulirų knaisiojimą. Tai buvo nelengvas darbas. Mat, 1941 m. pavašarį iš Lisabonos į USA buvo pasipylusi nemaža pabėgėlių srovė. Ir tie muitinės formulirai buvo užpildyti įvairiomis kalbomis — lenkiškai, vokiškai, pranciškiškai, olandiška, rusiška, lietuviškai ... Reikėjo patikrinti tūkstančius formulirų.

Reikia pasakyti, kad grafologo darbas dabar yra tikslus mokslinis darbas. Fred Lewis parašė ypač kriti ir akis dvi raidės: e ir L, kurių pabrūkimas buvo ryškesnis negu kitų. Ypač charakteringas buvo L stogelis. Tiems grafologoms teko išsisas dienas knistis tuose formuliruose.

Tačiau kartu buvo tęsiamas ir civilinės priešlektuvinės apsaugos pareigūnų tikrinimas. Iš 98.000 tokių pareigūnų apie 60.000 jau buvo eliminuota. Visokiomis priemonėmis FBI agentai rinko apie juos žinias, išnaudodami vienų tylėjimą, o kitų begalinį plepėjimą. Ir kiekvienas šių tyrinėjimo būdų reikalavo brangaus laiko.

Ir tik 1943 m. birželio 9 d. vėlyvą vakarą pagaliau New Yorko muitinės formuliruose buvo užtikrintas formulirams Nr. 4881, kuris atkreipė dėmesį ir reikėjo jį nuodugniau patikrinti. Ir kai buvo atidžiau apžiūrėtas parašas po juo, problema jau buvo išspręsta. Padidinamasis stiklas aiškiai rodė, kad čia to paties asmens rašysena, kuris pasirašinėja ir Fred Lewis. Čia buvo lygiai tokia pati e, tokia pati kiek palinkusi F ir visai panaši s.

Tai pačią naktį šis parašas Washingtono laboratorijoje buvo nufotografuotas, padėd padidintas ir palygintas su šnipo

laišku. Specialistai dabar jau buvo visai tikri ir 1 val. 45 min. FBI New Yorko skyriuje suskambėjo telefonas, iš kurio pasigirdo šakymas: „Suimti Ernestą F. Lehmitz!“ Tuojau buvo patikrintas priešlektuvinės apsaugos pareigūnų sąrašas. Jame ištikrųjų buvo pavadė Lemitz — 23 Oxford Place, Tompkinsville, Staten Island, N.Y.

Nespėjus praėti nė valandai, specialūs FBI agentai nuvyko į Staten Island. Ir kas po to sekė? Ar staigus Lehmitzto areštas? Dvikova diena švintant? Iš tikrųjų gi nieko panašaus. Niekas Lehmitzto nesirengė nepajudinti. Mat, dar buvo visa eilė klausimų, kuriuos reikėjo pirmia užatsakyti. Ar jis turi daugiau bendradarbių? Iš kur ir kaip jis gauna savo informacijas? Areštuoti šnipai paprastai labai nenori kalbėti. Taip pat buvo labai svarbus ir kitas faktorius: šnipas turi būti nuostatas, todėl teisėjams reikia patiekti tokių aiškių duomenų, kad jie būtų įtikinti.

Visą naktį FBI agentai stebėjo namus Oxford Place 23. 7 val. 15 min. aukštas, kukliai apsirengęs vyras, dėvęs akinius, išėjo pro jų duris ir nuskubėjo gatve. Vienas FBI vyrų pasekė jį. Netoli savo namų, sekamasis įėjo į vieną restoraną. Nežiūrint ankstyvos ryto valandos, restoranas buvo pilnas uosto darbininkų, kareivių ir jūrininkų. FBI agentas taip pat įėjo į jo vidų ir gerdamas kavą jis stebėjo, kas čia aplink darosi. Jo sekamasis buvo apsvilkęs riebaluota apsiausta ir šlavė grindis. Atrodė, kad jis turi apie 55 metus amžiaus, yra švelnių mėlynų akių ir turi pasiurusius rudus plaukus. Nereikėjo du kartus jį žiūrėti — jis buvo lyg baltas žvirblis tarp tūkstančių kitų žvirblių. Restorane sėdį vyrų kalbėjosi: kroviniai, laiškų judėjimas, jų išplaukimo datos dažniausiai buvo jų pasikalbėjimų temos. Agentas išgėrė savo puoduką kavos ir išėjo.

Ir per visas kitas 16 dienų ir naktų šni-

į aukštį 1,25 (I v.), į tolį 4,48 m (II v.) ir rutulys 7,60 m (II v.)
Jauniū D (1937—39 m) klasėje: V. Mišlauskas: į aukštį 1,18 m (I v.), sviedinukas 56,00 m.

IESKOJIMAS

Jonas STASYS, gyvenęs Kasselėje ir dirbęs dar kuopoje, prašomas skubiai pranešti savo adresą „Lietuvio“ redakcijai. Ieško Felicijos krikšto tėvus, dabar gyvenančius USA.

Doudu fortepijono pamokas pradedantiems ir pažengusiems. Atlyginimas po 2-DM valandai. Horta WIESER, Dillingen/D., Grosse Allee 31.

Ruošiamasi visuotiniam Amerikos lietuvių seimui

Jau eilę metų Amerikos lietuvių tarpe buvo keliamas mintis, esant labai daug aktualių reikalų, susausti visuotinį Amerikos lietuvių seimą. Bet ilgą laiką tokiam seimui nebuvo ir palankios dirbos, nes, esant gerokam susiskaldymui pačių Amerikos lietuvių tarpe, buvo galima laukti, kad gali įvykti mažiausiai du seimai, ir jie vienodai turės pagrindo vadintis visuotiniams seimais. Įvykus Amerikos lietuvių tarpe vienybei ir visiems suėjus į ALFA, tokios klūtys atplaukė. Ir štai mums praneša, kad liepos mėn. 10 d. posėdžiavęs Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomasis komitetas nutarė visuotinį Amerikos lietuvių seimą šaukti š. m. lapkričio mėn. 4, 5 ir 6 dienomis New Yorke, New Yorker viešbutyje. Šiuo metu ruošiamasi išleisti instrukcijas, kaip tas seimas bus organizuojamas, kas turės teisę siųsti delegatus ir kt. Jau dabar reikiama seimui didelis susidomėjimas. Be abejo, seime bus plačiai aptarti Lietuvos laisvinimo reikalai ir padėtos visos pastangos Lietuvos bylai išjudinti ir dar aiškesnę padėti. Jau dabar reikiama didelis dėmesys naujai atvykusiems lietuviams ir taip pat tikimasi gausaus dalyvavimo.

ALTO pasitarimuose, be Samučio, Olio Grigaičio ir Vaidylos, aptartas visuotinio Amerikos lietuvių seimo klausimas, dar dalyvavo apie 50 veikėjų, gyvenančių New Yorko apylinkėse. Pasitarimai vyko New Yorke.

BALFO SEIMAS SPALIO 8-9 DIENOMIS

BALFO direktorių posėdis įvyko liepos mėn. 9 d. New Yorke. Buvo aptarta tolimesnė BALFO veikla ir nusistatyta visuotinio BALFO suvažiavimą šaukti spalio mėn. 8-9 dienomis Philadelphiaje. Direktorių suvažiavime buvo svarstyta ne tik tremtinių, esančių Europoje, šalpos reikalai, bet taip pat ir įsikūrimo palengvinimas nuvy-

kus į JAV. Nusistatyta raginti vietinius BALFO skyrius, kad prie jų būtų įsteigti įkurdinimo komitetai. Tų komitetų paskirtis ir būtų rūpintis naujai atvykusiems, kurie turi įsikurdinimo sunkumų.

Privatai patiria, kad artimiausiu laiku į Europą ruošiasi atvykti ir BALFO pirminkas kun. Končius. Tikimasi, kad jis lankysis ir Vokietijoje ir aptars tolimesnius BALFO atstovavimo klausimus.

KADA NUMATOMA ATIDARYTI LIETUVIŲ DAILES PARODA

Didžioji lietuvių dailės paroda, kuri jau reikiama paruošta parodos atidarymui, vis

tebelaukia savo eilės. Keliais atvejais buvo pranešta, kad parodos atidarymas glaudžiai susijęs su New Yorker muziejaus naujųjų patalpų atidarymu. Mus informuoja, kad muziejus į savo patalpas baigs persikelti rugpjūčio mėnesyje. Taigi tik po persikėlimo galės būti ir parodos atidarymas. Visokiais atvejais parodos atidarymas nenusitęs toliau, kaip rugsėjo mėn. pirmoji pusė. Šiuo metu vyksta gyvas lietuviškų meninių jėgų telkimas, kad parodos metu jai galima būtų pademonstruoti. Šiuo metu renkamos žinios ir apie galimybę parodą suruošti kituose didesniuose Amerikos miestuose.

Prenumeruokime Kalbos Vadovą!

Yra visiems gerai žinoma, kad gimtoji kalba yra geriausias tautybės atspindys ir laidas: jei kurios tautos žmonės vartoja savo gražią, nedarkytą gimtąją kalbą, tai jie ne tik gali tarpusavy geriausiai susikalbėti, vienas kitam pareikšti savo mintis bei jausmus, bet tuo pat metu jis dar jaučiasi esą ir vienos kalbinės bendruomenės nariai, dalyvauja nutarė tautinėje karyboje ir tuo būdu geriausiai palaiko savo tautinę gyvybę. Jeigu kas nutolsta nuo savo gimtosios kalbos, jos nebevertina ir į jos kultūrą nebekreipia jokio dėmesio, tas pamažu atitrūksta ir nuo tautinės bendruomenės, ima svetimais keliais vaikščioti ir išsižada savo brangiausio turto, kurį jam yra sukrovė protėvių protėviai ir kuriuo yra paremta visa ligiolinė jo tautos gyvybė.

Šią tiesą labai gerai dabar matome mes patys, išsiskirstydami po visą pasaulį ir sutindurami su senesniais mūsų išėiviais. Ten, kur jau nebekalbama lietuviškai, jau nebedaug berandame ir lietuviško jausmo: čia lietuviybė dingsta beveik drauge su

gimtosios kalbos nykimu. Taigi dabar yra vienas iš pirmiausių ir aktualiausių uždavinių-mūsų gimtosios kalbos išlaikymas. Todėl L.T.B. Centro Komitetas, gerai suprasdamas šią reikala, yra pasiryžęs visomis galimomis priemonėmis paremti lietuvių kalbos gavinimo ir palaikymo darbą. Tam tikslui jis š. m. liepos 7 d. savo posėdyje nutarė ryžtingai prisidėti prie Lietuvių Kalbos Vadovo leidimo, būtent-pasiminti tvarkyti ūkinę leidimo pusę, aktyviau organizuoti prenumeratų rinkimą, kiek galint greičiau paspartinti patį Vadovo spausdinimą ir kt. Kad visas darbas eitų tiesesniu ir sklandesniu keliu, į Vadovo leidimo koordinacinę komisiją šalia prof. Pr. Skardžiaus bei B. Gaidžiūno iš savo pusės yra paskyres adv. J. Slepetį Amerikon išvažiavusio P. Gaudžio vietoje. Taigi šiuo būdu Lietuvių Kalbos Vadovo leidimo darbas yra dar daugiau susintensyvinamas ir paspartinamas.

Sia proga L.T.B. Centro Komitetas kviečia visus lietuvius, tiek Europoje dar esančius, tiek į užjūrį išvykusius arba seniau ten įsikūrusius, ryžtingiau prisidėti prie Lietuvių Kalbos Vadovo išleidimo, visų pirma jį užsiprenumeruojant. Europoje prenumeratų ir kitokiais su Vadovu susijusiais reikalais reikia dabar kreiptis adresu: L.T.B. Centro Komitetas, München 27, Lamontstr. 21. Kituose kraštuose geriau kreiptis į paskirtuosius atstovus.

Kviśdamas visus nuosirdžius lietuvius į talką, Centro Komitetas prašo visus ankstyvesnius prenumeratorių, kurie yra kur į užjūrį išvykę arba šiaip pakeitę savo gyvenamą vietą, pranešti savo nuolatinius tikrus adresus, kad paskui būtų galima greičiau išspausdinti Vadovą pristatytį prenumeratoriams.

Naujas LTB CK pirminkas

L.T.B. Centro Komiteto pirmininkui Antanui Kalvaičiui išvykus į JAV, L.T.B. Centro Komiteto nariai liepos 17 d. pareigoms naujai pasiskirstė:

Pirmininku — B. Vyliaudas, Vice-pirmininku ir išdinininku — adv. J. Slepetis, Sekretorium — Dr. E. Noakas ir Nariais — J. Grigolaitis ir Dr. J. Balčiūnas.

Nemokėjimas amato atima duoną

AMATŲ MOKYMOŠI ANGLŲ ZONOJE REIKALU

Š. m. liepos mėn. 6 d. anglų zonos lietuvių amatų mokykla Diepholze išleido pirmąją laidą — viso 105 asmenis (siuvėjų, batusiuvių, dailidžių, mūrinių, automechanikų, elektrotechnikų ir radijo technikų specialybių). Akto proga buvo surengta mokinių darbų parodėlė, kuri iškalbingai demonstravo įgytus sugebėjimus. Visos šalys yra sėkmingam antros laidos darbui, tiksliai trūksta mokinių. Kol kas ir sekantią laidą atsiuntė prašymus tik 30 asmenų.

Į amatų mokyklą priimami asmenys tarp 18-50 metų.

Šiandieną anglų zonoje dar yra apie 10,000 lietuvių. Tad tokį mažą mokinių skaičių galima laikyti mūsų visuomenės vi-

siško amatais nesidomėjimo išraiška. Tai yra labai liūdnas reiškinys, nes 90% mūsų emigrantų užjūriuose tegaus finansiškai ir, neturėdami amatų žinių, gali būti tik juodadarbiais darbininkais ir didesniais pajamas galės gauti tik įtempdami savo fizines jėgas — dirbdami fiziniai sunkesni ar nesveika darba. Bendras išsilavinimas, teises ar filosofijos diplomai ir kt. tik išimtiniais atvejais gali siekti padėti. Dauguma lietuvių galvoja išvykti į USA ir praleidžia proga pamokytis amatų — geriausiai apmokamo USA darbo ir darbo, kuriam negroso bedarbės pavojus.

Šiomis dienomis Diepholze amatų mokyklos direktorius inž. Kutka gavo iš vieno buv. amatų mokyklos mokinio A.P. laišką, kuris tik išpusėjęs mokyklos kursą išemigravo į U.S.A. Šio aktualaus laiško ištraukas čia talpiname: „Vis dėlto aš pasiekiau savo užsibrėžto tikslo, — tapau mūriniu. Jau penkis dienas kaip dirbu Amerikoje ir vis prie mūrinių. Ir kaip atrodo, aš geriausiai padariau pasirinkdamas mūrinių amatą. Dar, neblogai stalių. Taip atrodo iš pirmųjų vaizdų. Unijos mums tik padeda ta prasme, kad jie dirba už 2,5 dol. ir val., o mes gauname mažiau. Sakysim žmogus turi pastovų darbą ir dirba 8 val., o po juo dar gali priviškai 3-4 val. mūrėti — kaminus, sienas laiptus, gali baltinti, tinkuoti, o tokių darbų labai daug ir už valandžiukę po 1,5 dol. Taip, kad Diepholze amatų mokykla davė darbą ir rankas, kuris man bus labai ir labai naudingas. Baigusius mokyklą, kaip pasakoja vietiniai gyventojai, Unija turi priimti. Todėl aš prašau Jūsų jeigu yra galimybė išrašyti ir prisijunkite man pažymėjimą.

Visiems mokiniams turėčiau patarti lankytis mūrinių ir stalių skyrius ir dirbti įtemptai, nes nemokėjimas darbo atima duoną. Mokykitės anglų kalbos, nes čia tam laiko nėra, o kalbėti reikia iš pirmos dienos.

Tad kreipiuos į anglų zonos tautiečius, siūlydamas nepraleisti taip naudingos progos. Nesvarbu, kad tikėtis už trijų mėnesių išemigruoti, kaip iš patiekto laiško matyti, ir keli mėnesiai gali būti naudingi.

Dėl mažo mokinių skaičiaus amatų mo-

Lietuviai

Nr. 1 1949. VII. 23.

Emigracijos sukuryje

Vis aukščiau kylančios emigracinės bangos suplakė du lietuviškus laikraščius — vieną. Daugiau ketvirtadalis jo skaitytojų jau gyvena užsienyje ir, tur būt, nesuklysimė pasakę, kad pusė Vokietijoje gyvenusių tremtinių šiandien jau pradeda kurti naują egzistenciją svetimuose kraštuose. Štai pagal šiam numerį skelbiamos IRO duomenis, tos organizacijos globoje š. m. vasario 1 d. buvo 37.431 lietuvis. Tačiau tuo laiku emigracija dar nebuvo taip įsisūbavusi kaip dabar. Tik į D. Britaniją jau buvo išvažiavę 5.800 lietuvių. Kadangi skaičiuojama, jog V. Vokietijoje ir Austrijoje 1945 m. buvo atsidūrę apie 60.000 lietuvių — galime išvesti, kad jų pusė tikrai jau gyvena svetur. Tačiau emigracija dar nepasiekė savo kulminacinio taško. Ji dar spartėja. Kiekvieno atveju, ji dar kelis mėnesius išlaikys dabartinę apimtį ir spartą.

Įsisūbavusios emigracinės bangos ne tik nušlavė mūsų tremties organizacijas, išblaškė mūsų sambūrius, bet ir paplovė mišiniško biurokratinio mūsų globos aparato IRO pamatus. Ji stovi savo užbaigtųjų išvarkėse. Reikia tikėtis, kad jos pradėtą ir nebaigtą darbą tęs toliau kuri nors kita tarptautinė organizacija ar padalinys.

Tačiau IRO mums negaila. Vienaip ar kitaip ji atliko arba atliks savo uždavinį — išblaškyti po platųjį pasaulį Vakarų Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje susitelkusius tremtinius, bent jų daugumą. Bet mes, lietuviai tremtiniai, savo uždavinio dar neatlikome. Mes vis dar paliksime tremtiniai, nors, gal būt, daugelis iš mūsų kvėpuos laisvesniu oru, gyvens geresnėse materialinėse sąlygose. Mes liksim tremtiniai dėl to, kad netekome tėvynės. Ir kitur jos nerasime.

Taip jau įvykiai susiklostė. Tėvynėje likusi mūsų tautos didžioji dalis yra sukaustyta nelaisvės pančiais. Beveik trečdalis jos yra ištremtas į Sibiro tolius. Į Vakarų laisvę pabėgę skęsta emigracijos bangose. Norima, kad mes užmirštumėm esą lietuviai.

Tam pavojui mes galime pasipriešinti tik susibūrę krūvon. Pavienini žingsniu išsklaidyti po pasaulį turime palaikyti tarp savęs ryšį. Laikais, kuriais dabar keičiamės su išvažiavusiais, ilgainiui mūsų laisvę ir rečiau ir rečiau. Visko juose neįspasakosi. Didesnį žmonių būrį gali jungti tik laikraščiai, kurie suburia į krūvą ir už tukstančių mylių gyvenančius tautiečius.

Į ryšinių tarpą stoja ir „Lietuviai“. Jis aplink save sutelkė trijų didžiųjų tremties laikraščių bendradarbius ir skaitytojus. Jis nori rašyti mūsų tautos gyviniams reikalais, šaukti ją į kovą dėl mūsų tautos, dėl mūsų tėvynės laisvės. Jis nori išlaikyti išsisklaidžiusiuose tėvynės, tautos, meilės kibirkštėle. Tam tikslui jis nori plačiai rašyti apie mūsų veiklos sėkmę ir nesėkmę, apie mūsų tautiečių džiaugsmus ir vargus. Jie yra mums brangūs, nes jie mūsų.

Mes tikimės, kad jums į talką stos ir skaitytojai, ir bendradarbiai, ir platiniojai. Bendromis jėgomis daugiau nuveiksime.

Iškilmingai išlydėtas 50.000-tasis DP

Bremenas-Grohnas. Liepos 14 d. iš Bremerhaveno išplaukė 50-tūkstantasis DP į JAV. Tuo laiminguoju buvo lenkas J. Bukajak. Ta proga Grohno pereinamojoje stovykloje buvo suruoštos iškilmės, kuriose dalyvavo DP komisionierius Squadrillis, iš Ženevos atvykęs IRO gener. direktorius Tuckas ir daug kitų aukštųjų IRO ir DP komisijos pareigūnų. Iš lietuvių iškilmėse dalyvavo BALFO atstovas J. Valaitis.

Liepos 13 d. vakare pereinamosios stovyklos kino salėje buvo surengtas koncertas, kuriame pasirodė įvairios tautybės: estai su atsikviestom solistinėm jėgom (pianistė ir dainininkė), ukrainiečius atstovavo solistas baritonas ir keturios liaudies šonkių šokėjos, latvius — dvi poros šokėjų, o

lietuvius — keturios poros tautinių šokių šokėjų ir Grohno stovyklos vaikų darželio vedėja šokėja Aldona Valeišaitė.

Pažymėtina, kad vis sunkiau esti pasirodyti su stipresnėmis meninėmis jėgomis. Dar tą pačią dieną nebuvo aišku, ar galės lietuviai iš viso pasirodyti, nes kelios lietuviškos, galinčios šokti tautinius šokius, savo tautinius rūbus buvo sudėjusios į didįjį bagažą. Padėtį išgelbėjo trys lietuviškos, tą dieną iš Ludwigsburgo atvykusios. Ketvirtą tautinių kostiumus atsirado tik pusvalandį prieš koncertą, kada po kunigo paraginimo per pamaldas viena lietuviė atnešė tardama: „Esu dzūkė, tai ir atnešiau!“ Šokėjus juostomis ir kaklaraiščiais aprūpino kiti iš Amerikon vežamų dovanų.

Galima įsivaizduoti, kaip sekėsi per valandą sulipdyti šokių okteta. Bet kaip gi praleisti proga, lietuviams nedalyvaujant tokiam koncertui! Ir kai „juoduko“ Dugirdo miklių pirštų valdomas akordeonas užtraukė „Aš pasėjau rugučius“, lietuviškos šokėjos jau vien savo spalvingu pasirodymu užėmė žadą publikai. Ilgas audringas plojimas liudijo publikos susižavėjimą. Taip pat ir Oželis visiems patiko.

Po to sekė inscenizuota Mazurka, kurią pašoko Aldona Valeišaitė su vaikų darželio mergaitėmis. Kas nežinojo, kad šoka lietuviškai, palaikė tai puikiu lenku pasirodymu. Kaip tik tą dieną, kada 50-tūkstantuoju DP buvo išrinktas lenkas, lenkai turėjo pasirodyti ir koncerte. Deja, nors jų labai daug važiavo, jie ir šios progos neįsinaudojo. Taip netiesioginiai jų garbė scenoje atstovavo lietuviškai ...

Edv. Karnėnas

BALFas siūlo nevardines garantijas

BALFO įstaiga Europoje yra gavusi iš MCWC savo dispozicijon nevardinių garantijų vienguboms moterims, ir vyrams išvykusiems į Ameriką. Dauguma garantijų yra į šiaurinius steitus siems darbams:

- Moterims:
  - Namų ruošos darbininkėms nuo 18 iki 50 m. amžiaus — 109 garant. Seimūninkėms klebonijoj ar pas sesesle vienuolės — 4 garant.
  - Moterims, mokančioms groti vargonais, pianinu ar smuiku — 2 garant. Slaugėms ir gailestingoms seserims ligoninėse — 4 garant. Tarnaitėms — auklėms mylinčioms vaikais — 1 garant. Auklėi nuo 20 iki 25 m. amžiaus — 1 garant. Asistentei rentgeno kabinete — 1 garant. Asistentei laboratorijoj
- 1 garant. Virėjai restorane — 2 garant. Stenografiė — 1 garant. Mokytojai, galinčiai dėstyti fiziką ir chemiją ir mokančiai pakenciamai anglų kalbą — 1 garant. Padavėjomis į kavinę — restorane nuo 18 iki 25 metų — 2 garant. Vyrams:
  - Architektui — braižytojui, turinčiam aukštojo mokslo baigimo diplomą — 1 garant. Spaustuvininkui, gerai pažįstanciam spaustuvės mašinai — 1 garant. Sodrininkui su žmona — tarnaitė — 1 garant. Traktorininkui su šeima — 1 garant. Okvedžiui — ūkiui ir pieninei su šeima (2 suaugę 2 vaikai) — 1 garant.

Norinčius gauti šią bet kurią nevardinę garantiją prašau skubiai pranešti apie tai BALFO įstaigai München 27, Rauchstr. 20, nurodant savo amžių, adresą, mokėjimą anglų, vokiečių ir prancūzų kalbu, o taip pat pažymint, kuria iš minėtų garantijų norėtų pasinaudoti.

BALF-o Įstaigos Europoje Direktorius

Tremtinių draugas

Philadelphijos gyventojai Edvardas ir Julė Breslauskai atvyko į JAV prieš 10 metų (čia jie turi restoraną), yra pasižymėję tremtinių prieteliai. Jie sudarė apie 40 darbo ir buto garantijų tremtiniams iš Vokietijos į JAV atvykti. Jau keliojiška asmenų atvyko pas Breslauskus. Breslauskas jiems surado darbą dirbtuvėse, bankuose ir kitose įstaigose. Kai pristigo patalpų Breslauskų namuose, Breslauskas nupirko atskirą namą, kuriame apgyvendino atvykusius tremtinius ir jais rūpinasi kaip savo šeimos nariais.

Čia yra apsigyvenę įvairių profesijų tremtinių. Netrukus čia atvyks MINTIES bendradarbius rašytojas Antanas Rūkas su šeima.

Pažymėtini gyvena Philadelphiaje tremtinių prieteliai M. Dumsa, kun. I. Valanciūnas, V. Mingėla ir kt., kurie gelbsti skurde esantiems mūsų broliams ir sesėms atvykti į Ameriką. (Vienybė)

Apleistas paminklinis kryžius

Augsburgas — Savo laiku vietos lietuvių čia buvo pastatytas gražus paminklinis lietuviškas kryžius. Šiuo metu jis yra be priežiūros ir visiškai apleistas. Kaip girdėti, vietos vokiečiai ruošiasi jį net nugriauti. Turėtų vietos lietuvių jį gražiai perdažyti, sutvarkyti aikštelę ir susiurti su vokiečių administracija dėl tolimesnio jo likimo.

Neseniai čia likvidavosi 1946 m. įsteigtas ir iki šio laiko sėkmingai veikęs tremtinių kooperatyvas, kuris palankiomis sąlygomis aprūpindavo tremtinius vartotojus įvairiomis prekėmis. Jo narių skaičius siekė 150. Kooperatyvas likvidavosi labai tvarkingai, dėl emigracijos. Visiems nariams kurie buvo įmokėję pajus po 100 RM, buvo jie išmokėta po 50 DM.

Visi lietuviai skaitykite „Lietuvi“!

Skundai ateina ir iš Sovietų zonos

PAREISKĖ BALFO ATSTOVAS J. VALAITIS

Wentorfas. Liepos 15 d. Wentorfo pereinamojoje stovykloje įvyko bendras lietuvių susirinkimas, kuriame BALFO atstovas J. Valaitis padarė pranešimą aktualiais klausimais. Susirinkusieji nurodė akivaizdesnius atvejus, kuriais lietuvių organizacijų parama emigruojantiems yra būtina. Tai daugiausia lietuvių komisijsose užkliuvusių reikalus.

J. Valaitis tarp kitų reikalų savo kalboje pabrėžė, kad skundų skaičius vis dėlto nemažėjas. Skundų, ypač prieš intelektualus, ateina net iš sovietinės zonos: BALFO atstovas turi vieno skundo iš Erfurto foto kopiją. Pagal išgales esą stengiamasi užkliuvusiems padėti.

kuo komitetas šaukiasi BALFO atstovo, kurio anglų zona ligi šiol vis dar neturi. Ir šį kartą J. Valaitis į Wentorlą iš Grohno buvo išauktas telegrama.

KUN. V. PIKTURNA — „NACIŲ KOLABORANTAS“...

Liepos 5 d. buvo sustabdytas įvažiavimas į JAV žinomam visuomenės veikėjui kun. V. Pikturnai. Kaip žinoma, V. Pikturna nacijų okupacijos metu aktyviai reikėsi prieš šį režimą, dėl ko buvo gestapo suimtas ir kalintas įvairiose koncentracijos stovyklose, jų tarpe garsiojoje Dachau. Tremtyje buvo Lietuvos antinacinės rezistencijos politinių kalinių sąjungos pirminkas, Kunigų 6-ajos vcepirminkas. Aktyviai reikėsi kultūriniam ir socialiniam tremtinių darbe. Su laikymo nuo emigracijos priežastis — žydų tautybės asmenų skundas amerikiečiams, kuriame šie mūsų priešmėščias kovotojas apšauktas „nacių kolaborantu“ ...

Red. pastaba: Kaip redakcija iš kitų šaltinių patiria, Wentorfo pereinamojoje stovykloje, per kurią turi pereiti visi į JAV emigruojantieji anglų zonos lietuvių, esama didelių nesklandumų. Tos stovyklos lietu-